

گفت‌وگو با محمدرضا زارعی وکیل پایه‌یک دادگستری درباره پرونده زنده‌یاد (محیط‌بان) برومند نجفی

یکی داستان است پر آب چشم

۱۴ مرداد ۱۳۹۹ برومند نجفی، ۳۹ساله محیط‌بان اهل کرمانشاه روستای چالابه و همکارانش در حوالی کوه‌های بیستون با خودرویی مواجه می‌شوند. گزارش رسیده بود یک گروه شکارچی در منطقه بیستون حضور دارند. محیط‌بان‌ها در تلاش برای متوقف‌کردن خودرو، ایست می‌دهند و بعد تیراندازی اتفاق می‌افتد...

صفحه ۸

سرمقاله

سران قوا و مبارزه با فساد

کیومرث اشترینان

در پدیده «فساد فولاد مبارکه» یک چیز مسلم است: این یک استثنا نیست بلکه قاعده‌ای در شرکت‌های خصوصی یا دولتی و بلکه در ساختار اداره کشور است. برای مبارزه با چنین وضعیتی باید توجه کرد که: یکم، این فساد ماهیتی سیاسی دارد تا اقتصادی، یعنی به‌دلیل ساخت سیاسی و توزیع قدرت است که چنین فسادِ پدید آمده است. دوم، ادامه چنین وضعیتی همه ارکان قدرت را به فساد آلوده می‌کند. سوم، به‌دلیل ساخت قدرت در جمهوری اسلامی حل‌وفصل این مشکل تنها و تنها با اراده سیاسی که از سران قوا شکل بگیرد، امکان‌پذیر است؛ چون دیگران قدرت، مسئولیت و اختیارات کافی برای این مبارزه بزرگ ندارند. چهارم، برای تحقق این امر رؤسای سه قوه باید درکی عمیق از علل این پدیده داشته باشند. البته این کار پیچیده‌ای نیست و کم‌وبیش بر همگان روشن است که علل و ریشه‌ها در چیست. آنان نباید خود را به این دلخوش کنند که تقصیر را به گردن این یا آن دولت بیندازند و بداند که اگر این وضعیت تبدیل به «ماهیت نظام» شده باشد، چقدر می‌تواند خطرناک باشد. پنجم، پس از فهم علل، برنامه‌ای مدون، دقیق و همه‌جانبه و اراده‌ای پولادین برای ریشه‌کَنی آن داشته باشند. یعنی اگر قیمت‌گذاری دستوری، انتخاب مدیران بر اساس وفاداری سیاسی، بی‌نظمی ساختاری، اداره ملوک‌الطوایفی، ساختار خصوصی و... ریشه این پدیده است، عزم و عهد خود را برای ریشه‌کَنی آن هماهنگ کنند. سیاسی‌بودن پدیده فساد معنایِ مقدر دیگری هم دارد و آن اینکه کسی که با پلکان آلوده به بام قدرت برود، دست‌وپایش آلوده می‌شود (با حداقل فساد برایش عادی می‌شود) و این یعنی که این مبارزه خودآگاهی، خودزنی و بازنگری در خوشتن لازم دارد و این است که کار مبارزه با فساد را اگر نه محال بلکه بس دشوار می‌کند. در گفتمان مدیریتی موجود متأسفانه فساد عادی است و بسیاری از رفتارهای فاسد، حتی تخلف نیز تلقی نمی‌شود و این اصلی‌ترین مانع ذهنی و فرهنگی ما در ایران است. معرفی افراد «من غیر حق» برای احراز پست مدیریتی معمول و جاری است. هزینه‌کرد بی حساب‌و‌کتاب وجوه عمومی به روش قجری زرنگی و بلکه «قدرت مدیریتی» تلقی می‌شود. سلطه سایه سیاست و قدرت و امنیت بر توزیع پست‌هایک اصل اساسی انگاشته می‌شود. اینها همگی در برخی فرهنگ‌ها، حتی فرهنگ‌های لاتین و سکولار، فساد محسوب می‌شود ولی بخشی عادی از شرایط ماست. گویی برای بسیاری از ما این امور تباهی و فساد به‌شمار نمی‌آید و بلکه کاملا «نرمال» و طبیعی است. اگر کسی چنین نباشد «عقب‌مانده» و «غیرطبیعی» به‌شمار می‌آید؛ اصطلاحا به شما می‌گویند: «ماست نمی‌پُزید». بنابراین فرایند مبارزه با فساد با سیلی‌زدن به گوش خود و دیگری آغاز می‌شود بلکه از خواب بیدار شویم و عمق فاعجه را در ادرایم و بدانیم که با خود و فرزندانمان چه می‌کنیم. ما مانند خواب‌آلوده‌ای شده‌ایم که باید آن‌قدر به خود سیلی بزنیم که بیدار شویم اما «خواب‌آلوده» را کجا توان سیلی زد؟ به خود؟ قدرت سیاسی مهم‌ترین مسئول فساد است و هم اوست که درصورتی‌که خود سالم باشد، می‌تواند از فساد جلوگیری کند؛ بنابراین توجه به ساختار سیاسی یک اصل اساسی است. اصلا چرا من سران قوا را مخاطب قرار می‌دهم؟ چون گره این کار به دست آنان است. از مدیران ارشد و میانی کاری ساخته نیست؛ قدرت و مسئولیت و اختیارات کافی ندارند. «رژیم ثروت» را خود را بر رژیم سیاسی-رژیم اقتصادی، رژیم نیروی انسانی و همه‌گونه رژیم اجتماعی بار می‌کند. این وضعیت حتی در زمان جنگ هم در برخی شرکت‌های دولتی-خصوصی وجود داشته و مهم‌ترین مکانیزم توزیع رانت در میان نیروهای سیاسی و طفیلی‌ها بوده است. تشکیل «پرونده قضائی» کافی نیست. این، یک پرونده مهم «ساختار نظام سیاسی-اجتماعی» است که دامنه آن از پیش تا پس از انقلاب در جامعه و فرهنگ ایرانی هم ریشه دارد. ساختاری که با عنوان «خصوصی»، «قیمت‌گذاری دستوری»، «فقدان نظارت جدی»، «قدرت به اصطلاح ارزشی-امنیتی»، «بازار چندنرخ‌»، «رژیم گرانش نیروی انسانی-مدیریتی» و... شکل گرفته است. این ساختار به‌دلیل وفاداری سیاسی پدید آمده تا منابع رانتی سازماندهی و تأمین شود. وقتی قدرت «قیمت دستوری» بر شرکت‌های خصوصی اعمال می‌شود آن‌که زیر دست است همان «قدرت» را بر نحوه توزیع اعمال می‌کند. بنابراین باید گفت «دست زیر دست بسیار است» و همان سان که می‌گفتم «دست بالا دست بسیار است». «ولگردان سیاسی» و «بی‌کارگان» که معمولا هیچ هنری جز دلالی سیاسی ندارند، فرصت را مفتحم می‌شمارند تا از سسر و روی نظام اقتصادی و اداری کشور بالا روند. در چنین فضایی است که پُستِ مدیریتی خرید و فروش می‌شود. شبکه رفاقتی-مدیریتی برساخته می‌شود و سکه کاسبی به نام «وفاداری سیاسی» و به کام «لواش کت‌وشلوار» می‌خورد. همه اینها دلائل و شمایل سیاسی دارد و شماری از بی‌کارگان و دلالان را به کار خلقت قدرت می‌گمارند. اگر در حل معضل فساد جدی هستیم، باید از رانت سیاسی آغاز کنیم. راه‌حل‌ها را کم‌وبیش می‌دانیم: گریز از جناح‌زدگی، اصلاح ساختار سیاست‌گذاری، اجتناب از قیمت‌گذاری دستوری، برافکندن شرکت‌های خصوصی، استقرار فرایندهای حکمرانی شرکتی و... پس چرا اراده سیاسی شکل نمی‌گیرد؟ در دهه‌های گذشته ما به‌عنوان کارمند، مدیر یا شهروند از دور شاهد ریخت‌وپاش در شرکت‌های دولتی و خصوصی بودیم، چطور ممکن است که سران قوا از چنین وضعی خبر نداشته باشند؟ حل معضل فساد بسته به اراده سران قواست چون مهم نحوه مدیریت کشور است. البته اراده سیاسی فنون و روش‌ها و لوازم و شرایطی دارد که پیش‌ازاین در همین ستون با عنوان «چرا دولت نمی‌تواند تصمیم بگیرد؟» به آن پرداخته‌ام.

یکشنبه ۶ شهریور ۱۴۰۱ • ۳۰ محرم ۱۴۴۴ • ۲۸ آگوست ۲۰۲۲ • سال بیستم • شماره ۴۳۶۰ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

مقام معظم رهبری درگذشت آیت‌الله ناصری را تسلیت گفتند

متن پیام تسلیت حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در پی درگذشت عالم ربانی و سالک الی الله آیت‌الله آقای حاج شیخ محمدعلی ناصری: بسم الله الرحمن الرحیم، رحلت عالم ربانی و سالک الی الله آیت‌الله آقای حاج شیخ محمدعلی ناصری رحمه‌الله‌علیه را به عموم مردم اصفهان و به همه‌ی ارادتمندان و مستفیدان از فیوضات آن مرحوم، و بالخصوص به فرزندان محترم و مکرم ایشان تسلیت عرض میکنم. این عالم بزرگوار و معلم اخلاق، وظیفه‌ی بزرگ تزکیه و نشر معارف اخلاقی اسلام را تکلیف خویش دانسته و با بهره‌مندی از خشیت و خضوع دل نورانی خود، بیان اثرگذار و نافذی را در این جهت به کار می‌بردند؛ رحمت و رضوان خدا بر ایشان باد، از خداوند متعال قبول خدمات و مغفرت الهی را برای ایشان مسالت میکنم.

در «شرق» امروز می‌خوانید: یک‌ه‌تازی یکن در حیاط خلوت آمریکا، برگزاری انتخابات کمیته ملی المپیک؛ یک بلیت برای ۴ نفر و **یادداشت‌هایی از زهرا کریمی**، ناصر ذاکری، کورش الماسی

پیش‌بینی «برجامی» فلاح‌پیشه در گفت‌وگو با «شرق»

سرنوشت محتوم برجام ا‌حیاست، نه شکست

۲

حضور مربی خارجی خلاف شرع است؟

۹

شرق فرات به محل منازعات و کانون بحران مجدد منطقه تبدیل می‌شود؟

بازی ترکیه با آتش

آمریکا، اسرائیل و حالا ترکیه، سوریه را دوباره به محل منازعات برای سایر کشورهای نزدیک تبدیل کرده‌اند

۳

گزارش تفحص از فولاد چگونه بود و چگونه شد؟

داده‌های آنلاین بررسی می‌کنند

۲

کادویی از جنس نقد^(۳)

به مناسبت هفته دولت

خدمت آقای اسماعیلی

سیدمحمدعلی اب‌ط‌هی

خسته نباشید. شما وزیر بانشاطی هستید. این خصلت خوبی است. جوانید و پرتحرک. این چند نکته را به‌عنوان یک شهروند تقدیم‌تان می‌کنم.

- قلمرو وزارت ارشاد در خیلی از کشورها چندین وزارتخانه است. معاون هنری یا سینمایی یا مواردی مثل اوقاف و سازمان ارتباطات وزارت‌های جداگانه‌ای هستند. کار زیاد و متنوعی آن وزارت دارد. - مخاطبان شما در حوزه کتاب با تعداد اندکی که منتشر می‌شود یا تاتار معمولاً تخصصی هستند و نیاز به صیانت زیاد ندارند. باور کنید که با تعداد نسخه‌های زیر هزارتای کتاب و گرانی کاغذ یا سالن‌های تاتار با مخاطبان خاص خودش، سخت‌گیری و اجاهت ندارد.

- شما اگر رابطه خوبی با هنرمندان داشته باشید، آنها را مورد حمایت قرار دهید، می‌توانند بهترین سفرای معرف کشور باشند. هیچ منافاتی هم با ترویج ایدئولوژیک ندارد. زیرا برای امور انقلابی و دینی اولاً حوزه‌های دیگر هم هستند و ثانیاً اینکه هنرمندان همکار شما هم عمدتاً آدم‌های معتقدی هستند، هرچند قرائت خاص یا تکرار آن را نپسندند. کره رسماً اعلام کرده است که گروه‌های موسیقی کی‌پاپ مهم‌ترین سفرای معرف کشور کره -البته با فرهنگ خاص خودشان- بوده‌اند.

- ادبیات دستوری را در وزارتخانه متوقف کنید. بعضی معاون‌تان و البته گاهی خودتان با هنرمند که هنر باید از نهادهش بجوشد، از موضع فرمانده به فرما‌نبر حرف می‌زنید. من قبول دارم شما نماینده جمهوری اسلامی و سیاست‌های آن هستید اما اگر توبانه‌اید با مخاطباتان رابطه داشته باشید، چگونه سیاست‌ها می‌تواند عملی شود؟

- به معاونان‌تان بگویید مثل خودتان که مرتب در سفرید، آنها متواضعانه به بزرگان حوزه خود سر بزنند. ناشرها را ببینند. با موسیقی‌دانان و تاتاری‌ها، سینماگران و تجسمی‌ها در محل کار آنان جلسه بگذارند. دنبال مشکلات اهالی فرهنگ و هنر باشند تا بتوانند آنها را حل کنند. دولت شما خیلی شعار مردمی‌بودن داده است. در عمل اثبات کنید.

- یادتان هست که اوایل انقلاب طنزی پخش شده بود که فلان سخنران گفته بود این را به فلان زبان داخلی بگویم که ریگان نفهمد؟ حالا من هم برای اینکه بعضی‌ها نفهمند به‌صورت سرسسته بگویم که در دوران سیستم یک‌دست فعلی که خیلی برای یک‌دست‌شدن هزینه پرداختید، پذیرفتنی نیست که قدرت تصمیم‌گیری در خارج از وزارتخانه باشد. حتما شما قبول ندارید اما تهیه‌کننده، ناشر، نویسنده، هنرپیشه و عوامل دیگر که بی‌سروصدا باید توی محلات مختلف جواب پس بدهند، نمی‌توانند باور کنند با این اتفاقات، تصمیمات در وزارتخانه گرفته می‌شود. توضیح بیشتر ندهم. شما که با آنها همفکرید. بخواهید که حتی تذکرات از طریق وزیر و معاونان‌تان انجام شود.

ادامه در صفحه ۸

● عکس: بابک‌ج‌دی، میزان

در حافظه جمعی مردم باقی مانده است. در کارنامه به‌جامانده از او هم شعرهایی نیمایی دیده می‌شود و هم شعرهایی در قالب‌هایی سنتی به خصوص غزل و درواقع بخش عمده‌ای از شهرت او به خاطر غزل‌هایش است. محمدرضا شفیعی‌ک‌دک‌نی گفته بود که «شعر سایه، استمرار بخشی از جمال‌شناسی شعر حافظ است که سایه در همین بهره‌وری خلاق از بوطیقای حافظ، همواره در آن کوشیده که آرزوها و غم‌های انسان عصر ما را در شعر خویش تصویر کند». ابتهاج عمری طولانی داشت و رد بستر اجتماعی و تاریخی چند دهه در اشعار او به جا مانده است. او در طول زندگی‌اش فرازوشیب‌های متعددی را پشت سر گذاشت اما همواره به آرمان سوسیالیسم وفادار ماند. سایه نخستین مجموعه شعرش را در نوزده سالگی منتشر کرد و پس از آن توانایی‌اش را در سرودن غزل با انتشار دفتر «سیاه‌مشق» در سال ۱۳۳۳ نشان داد. ابتهاج تصحیحی هم از دیوان حافظ به دست داده بود که به اعتقاد بسیاری از حافظ‌شناسان، از جمله بهترین تصحیح‌های غزل‌های حافظ است. «تاسیان در زبان گلیکی حالتی است که به خاطر نبودن کسی به انسان دست می‌دهد. دل‌نگی غریب این گزارش را در صفحه ۱۱ بخوانید

یادداشت

آغاز نواندیشی در گردشگری جهان

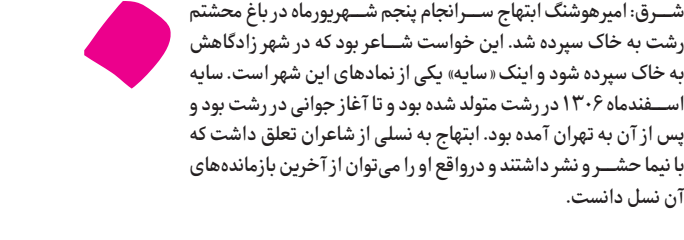

حسن تقی‌زاده انصاری

رئیس جامعه‌گردشگری الکترونیکی ایران

بازنگری در گردشگری، به‌عنوان مأموریت و س‌رلوحه فعالیت جهان درسال ۲۰۲۲ انتخاب شد و هم‌زمان با روز جهانی گردشگری در ۲۷ سپتامبر به رسم هر سال با این شعار امسال مراسم گرامیداشت این روز برگزار خواهد شد. سازمان جهانی گردشگری در آخرین پیش‌بینی‌های خود قبل از بیماری کووید۱۹، خبر از رشد ۳۰۳ درصدی تعداد گردشگران از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۳۰ و رسیدن به عدد یک‌میلیارد و ۸۰۰ میلیون گردشگر تا سال۲۰۳۰ را داده بود؛ اما همه‌گیری کرونا در جهان، شرایط را برای بازار گردشگری به طور کل تغییر داد و ضربه سهمگینی بر این صنعت وارد کرد؛ به طوری که UNWTO اعلام کرد صنعت گردشگری جهان در سال ۲۰۲۱ میلادی به دلیل بحران کرونا حدود «دو تریلیون دلار» در درآمد خود را از دست داده است و روند احیای این صنعت «کند و شکننده» خواهد بود؛ اما اکنون با گذشت سه سال از بیماری کووید۱۹ و کنترل اپیدمی و ارتقای ایمنی بسیاری از کشورها که اقتصاد اصلی آنها مبتنی بر گردشگری است، سعی کردند که به رونق گردشگری خود بپردازند. سکوت گردشگری در دوران پاندمیک این فرصت را به بسیاری از کشورها و فعالان داد تا درمورد ضعف‌ها و قوت‌ها و روش‌های بازآفرینی مجد گردشگری بیش‌ازپیش ببیندیشند. تعداد گردشگران ورودی بین‌المللی در آغاز سال جاری دو برابر تعداد ثبت‌شده در سال ۲۰۲۱ بود. در برخی مناطق گردشگران ورودی درحال‌حاضر در سطح قبل از همه‌گیری یا حتی بالاتر از آن هستند و بسیاری از مناطق، آماده تولد و شکوفایی دوباره هستند. شهرها و مقاصد گردشگری با برنامه‌ریزی هوشمندانه، راه‌حل‌های نوآورانه را امتحان می‌کنند درمورد چگونگی سازمان‌دهی، بازیابی مجدد و نقشی که مبتنی بر واقعیت‌های جدید گردشگری باید متصور باشند، دوباره فکر می‌کنند. سالانه حدود ۱۴ میلیون گردشگر از فلورانس دیدن می‌کردند تا اینکه در سال ۲۰۱۹ پاندمی به طور رسمی اعلام شد. سال بعد این شهر شاهد کاهش ۸۷درصدی بازدید بود و در سال ۲۰۲۱، شاهد رشد ۴۷درصدی به نسبت سال ۲۰۲۰ بود؛ این روال در همه دنیا به‌ویژه شهرهای اروپایی حاکم است.

ادامه در صفحه ۸

شرق: امیر‌هوشنگ ابتهاج سرانجام پنجم شه‌ریوم‌راه در باغ محشتم رشت به خاک سپرده شد. این خواست شاعر بود که در شهر زادگاهش به خاک سپرده شود و اینک «سایه» یکی از نمادهای این شهر است. سایه اسفندماه ۱۳۰۶ در رشت متولد شده بود و تا آغاز جوانی در رشت بود و پس از آن به تهران آمده بود. ابتهاج به نسلی از شاعران تعلق داشت که با نیما ح‌س‌ر و نشر داشتند و درواقع او را می‌توان از آخرین بازمانده‌های آن نسل دانست.

ابتهاج بامداد چهارشنبه نوزدهم مردادماه دور از وطن، در کلن آلمان، درگذشت و پس از فرازوشیب‌هایی سرانجام پیکر او به ایران منتقل شد و روز جمعه چهارم ش‌به‌ریور در تهران و از مقابل تالار وحدت و در میان جمعیتی از دوستان‌دارن و اهالی ادبیات و هنر بدرقه شد و دست‌آخر در رشت آرام گرفت. ابتهاج از معدود شاعران معاصر بود که شهرتی عام داشت و بسیاری از اشعارش

یادداشت

انتقال آب بیجار گروس به همدان و چند پرسش

احسان هوشمند

به‌صورت مستمر و با سرعتی شگفت‌انگیز، ابعادی تازه از کاهش آب در جای‌جای کشور نمایان می‌شود. در آخرین دست از این زنجیر در کشور، پس از کمبود آب و حوادث متعاقب آن در خوزستان، اصفهان و یزد، این بار نوبت همدان است که پس از سال‌ها هشدار کارشناسان درباره بهره‌وری غیرعلمی و غیرکارشناسی آب در حوزه کشاورزی و چاه‌های غیرمجاز و فرونشست زمین و تغییرات اقلیمی و عدم مدیریت مناسب شرایط براساس واقعیات موجود، بالاخره آب آشامیدنی شهر همدان دچار قطعی شود. بخش بزرگی از نیاز آب شرب شهر همدان به‌وسیله سد اکباتان و بخش دیگری از آن توسط سد آبشینه تأمین می‌شود. با توجه به شرایط اقلیمی و کوهستانی‌بودن بخش بزرگی از استان شاید بحران آب در سطح استان همدان و فرونشست زمین در بخش‌هایی از استان شگفت‌انگیز باشد؛ اما وضعیت موجود نشان‌دهنده مواجهه استان همدان با جدی‌ترین تنش آبی در دهه‌های گذشته است. درباره طرح‌های در دست اقدام در همین آغاز یادداشت تأکید می‌شود که هر ظرفیتی از جمله منابع آبی در هر‌جای ایران به همه ایرانیان تعلق دارد و اگر کار کارشناسی و مطالعاتی مؤید این رویکرد بود، انتقال آب به دیگر نقاط امری ملی و پذیرفتنی است، نگرانی اصلی این یادداشت کم‌توجهی به ابعاد کارشناسی اقدامات توسط مجریان است که می‌تواند زمینه‌ساز بروز مشکلات تازه‌ای باشد.

۱- در حالی استان همدان یکی از استان‌های مواجه با تنش آبی است که دولت و نهادهای مسئول تاکنون نتوانسته‌اند برای مدیریت بهینه منابع آبی در استان تصمیمات کارشناسی‌شده‌ای اتخاذ کنند. وجود هزاران چاه غیرمجاز تنها یکی از ابعاد مدیریت ناموفق منابع آبی در استان همدان است. هرچند در سال‌های گذشته صدها چاه غیرمجاز شناسایی شده اما همچنان چاه‌های غیرمجاز در کنار بهره‌برداری غیراصولی از آب یکی از بزرگ‌ترین مسائل آبی استان همدان است.

۲- بنا بر برخی گزارش‌ها حدود ۹۴ درصد مصرف آب در همدان در بخش کشاورزی صورت می‌گیرد.

ادامه در صفحه ۵